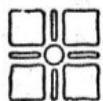

Py - 4/15. 96 - 3'

CO BUDE S NAŠIMI PENĚZI?

LIDOVÉ POUČENÍ
O NÁPRAVĚ MĚNY.

DR. KAREL ENGLIŠ.

P

3 F 1872
—
st - 33

P 1106

Vměstě N. v Československé republice konala se v lednu t. r. schůze všech vrstev obyvatelstva se zástupcem vlády, při níž jednáno bylo o časové otázce nápravy měny. Pozvali si k tomu referenta z Prahy. Podrobná zpráva o této schůzi bude nejlepším poučením pro každého, jak má nápravě měny rozuměti a co může od ní očekávati. Věrně ji tedy zde podáme.

I. Úvod. Co čekáme Předseda. (Po zahájení a uvítání hostů.)
od nápravy měny. Všechny vrstvy obyvatelstva očekávají s napětím a nedočkavostí to, čemu se říká náprava měny. Nejrůznější očekávání se pojí k této nápravě a s nejrůznějšími obavami se jí hledí vstříc. Prosím pana referenta, aby předem vyslechl názory o tom z různých vrstev obyvatelstva a vlády.

Zástupce vlády. Stav státních financí je nesnesitelný. Nemluvím ani o státních dluzích, poněvadž nevíme, kolik jich převezmeme. Za války nadělal Rakousko-Uherský stát asi 110 miliard korun dluhu, vypůjčoval si na válečné půjčky, dal si tisknouti o překot bankovky, vypůjčoval v cizině, zejména v Německu, zůstal dlužen dodavatelům atd. Před válkou už měl stát Rak.-Uh. asi 20 miliard dluhů. Poněvadž naše Československá republika vznikla z obou polovin říše, musí z obou polovin převzít i jistou část dluhů, ale jakou ještě nevíme. Nevíme zejména, převezmeme-li dluhy válečné. Když se jinak nedohodneme, musíme si zjistiti všecky věřitele bývalého Rak.-Uh. státu v našem Československém státě a „autonomně“ rozhodnouti o jich pohledávkách. Pokud ale jsou předválečné státní dluhopisy v rukou ciziny, bude věc horší, tu bude domluva nutna. Ale to vše je věc budoucnosti.

Nejhorší je, že stát nemůže dále a trvale tak hospodařiti, jak hospodaří dosud. Stát musí platiti zřízence a dávati jim vzhledem k veliké drahote vysoké drahotní přídavky, všecko kupuje úžasně draho, musí živiti invalidy a nezaměstnané, vydržovati stále ještě vojsko, jeho vydání oproti míru závratně vzrostlo. Daně byly sice oproti míru zvýšeny, ale daleko ne v tom poměru, v jakém se všecko zdražilo, v jakém vzrostly peněžní důchody lidí a v jakém vzrostly státní výdaje. Následkem toho musí škrtiti na učitelích a státních zřízenecích a nechávati je zpola hladem a na druhé straně uzavírati jednu závratnou půjčku za druhou. Tak to nelze dlouho vésti, nemá-li se dostaviti v krátké době úpadek státu s nedozírnými následky. Očekávám,

že náprava měny učiní v té příčině pořádek, zmenší břemeno státních dluhů, které převezmemme, a uvede finance do rovnováhy, tak aby stát mohl zase své zřízence náležitě platiti a živiti.

Zástupce úřednictva a zřízenectva. Postavení naše je nesnesitelné. My víme, že nemůžeme žít tak, jak jsme žili před válkou. Tím, že zhynulo a zmenšeno bylo mnoho výrobních sil, zmenšena byla i výroba. Zahraniční obchod je podvázán, nemohou se k nám dovážeti suroviny, jako bavlna a pod., a proto je výsledek práce celého národa, ze které národ v průběhu roku žije, mnohem menší, nežli byl v míru. Všichni musíme proto žít dnes hůře nežli v míru, ale bylo by spravedlivé, aby tuto újmu nesli všichni stejnomořně, t. j. aby všechny vrstvy obyvatelstva měly o stejný podíl zmenšenou životní míru oproti způsobu života před válkou.

Ale tomu tak není. Velikost životní míry závisí na peněžním důchodu a na cenách na trhu. Ceny na trhu stoupaly pro všechny stejnomořně, ale nestejnoměrně se zvýšil peněžní důchod. Cena životní míry předválečné, všechno dohromady počítaje, co se v rodině v roce spotřebuje, zdražila dnes asi osmeronásobně. Dejme tomu, že klesla výroba a zásoba všech statků oproti míru na polovici, pak jsme všichni nuceni žít o polovici hůře nežli v míru. Jestliže cena životní míry stoupala na osmeronásobný obnos ceny mírové, budou jen tenkráte všichni mít stejnou újmu, když všem vzrostou peněžní důchody na čtvernásobnou výši mírovou, neboť při osmeronásobných cenách koupí za čtvernásobný důchod polovici toho co v míru.

Kdežto ostatním společenským třídám vzrostly příjmy čtyřnásobně a více, mzdy stoupaly v celku a průměru nejméně na čtvernásobnou výši a výnosy pracujících podniků se podobně mnohonásobně zvýšily v průmyslu i zemědělství, platy státních zřízenců však byly zvýšeny průměrně jen asi o 150%. Následek toho je, že úřednictvo státní jest postiženo újmonou výrobou v daleko větší míře nežli ostatní třídy. Předpokládáme-li, že průměrné důchody všech ostatních obyvatel stoupaly čtyřnásobně, jest spravedlivé, aby i naše platy byly se čtyřnásobeny. Pak bychom sice nežili ještě jako v míru, poněvadž cena životní míry je osmeronásobná, ale snášeli bychom teprve újmu výroby poměrně jako ostatní třídy. Očekáváme od nápravy měny, že tyto nesnesitelné poměry budou odstraněny, poněvadž by jinak mohly vésti k rozkladu státního stroje.

Zástupce dělnictva. Jakkoli jsou vývody pana zástupce úřednictva správné a ač nemůžeme my dělníci upříti, že naše peněžní mzdy v celku a v průměru se oproti míru aspoň se čtyřnásobily, tož přece jest jisto, zvláště po vývodech zástupce státního zřízenectva, že za tuto průměrně čtvernásobnou mzdu koupíme sotva polovici toho co v míru, a poněvadž

byla už v míru naše životní míra malá, jest újma, která nás stihá, těžce snesitelnou. Bylo-li by pravdou, co řekl řečník přede mnou, pak by nám dělníkům nebylo jinak pomoci, nežli rozninozením výroby a návratem její do normálních kolejí. Nám by tedy nebylo zpomoženo žádnou nápravou měny, ale arci museli bychom se ohraditi proti tomu, aby se nápravou měny naše situace zhoršila ve prospěch kapitálu. Očekáváme tudíž od nápravy měny, že uvolní cestu k práci a že ji nebude tlumiti a zatěžovati trvale velikými břemeny, nýbrž že nás těchto břemen zbaví.

Zástupce průmyslníků a podnikatelů. Nebudu přednášeti všech stesků a okolností, jimiž jest dnes podnikání ztíženo. Když se mluví o měně, upozorňuji, že my podnikatelé trpíme nejvíce nejistotou cen. V době války, kdy ceny všeobecně stoupaly, byla pro nás situace příznivá. Věděli jsme, že ať cokoli koupíme neb vyrobíme, že to časem se ziskem prodáme. Ale v době klesajících cen je těžko nakupovati a vyráběti, nevím-li, zda v době prodeje výrobku mně zaplatí cena výrobní náklad. Tato nejistota nás dnes nejvíce zdržuje od podnikání a překáží tomu, čeho si nejvíce přál zástupce dělnictva, t. j. rychlému rozvinutí a rozmnožení výroby.

Nevole obyvatelstva, které trpí vysokými cenami a nedostatkem zboží, jest pochopitelná, mám však za to, že se mluví namnoze o lichvě, kde jí není. Vypočítejte na příklad, co by stalo některé zboží v cizině zakoupené a sem dovezené, musíme-li každý frank ceny v cizině zaplatiti třemi až čtyřmi korunami našich peněz, a uvidíte, že by cena dopadla někdy výš, nežli tomu u nás jest. Na vysokých cenách má vinu malá hodnota peněz. Tím arci nechci nikterak bráti v ochranu využitkování tísni a vydržitštví. Očekáváme od nápravy měny ustálení cen, aby bylo umožněno podnikání a kalkulace do budoucnosti.

Zástupce velkoobchodu. My velkoobchodníci, kteří importujeme z ciziny, trpíme, jak už naznačil zástupce výrobců, hlavně vysokými kursy cizích peněz u nás a nízkými kursy našich peněz v cizině. Kupujeme-li něco v cizině, musíme za každý frank dátí tři až čtyři naše koruny a tím se dovoz zdražuje často nad domácí ceny. Stěžujeme si tedy do malé hodnoty našich peněz, ale též do nestálosti této hodnoty. Kursy našich peněz v cizině a cizích peněz u nás se mění den ode dne, takže jest těžko kupovati, nevím-li, co budu platiti. Očekáváme tedy od nápravy měny ustálení kursu našich peněz v cizině.

Zástupce konsumentů. My konsumenti vidíme jen jedno, t. j., že ceny všech statků oproti míru úžasně zdražily. Je pravda, že ne všechny stejnou měrou, ale některé neuvěřitelně. Těžko nám je zkoumati, proč je sádlo a omastek dvacetkráte tak drahý jako v míru a proč jest maso jen deset-

kráte tak drahé. Nemůžeme zkoumati, kde jsou příčiny toho všeho a proč vláda zejména nedovede svými předpisy a tresty potírat zdražování. Nemůžeme však mít za to, že by neměla vláda dobré vůle tak učiniti, ale spíše se nám zdá, že to není v její moci. Naše zkušenost učí, že vždycky, když byly maximálními cenami, přísně prováděnými, ostře sníženy ceny některých statků, že vždycky hned potom statek ten z trhu zmizel a bylo nám ještě hůr nežli dříve. Neboť v první řadě nám záleží na tom, aby bylo co kupiti a v druhé řadě na tom, aby to bylo laciné. My-konsumenti očekáváme tudíž od nápravy měny odstranění dnešní nesnesitelné drahoty.

Jako konsument upozorňuji konečně na to — a divím se, že na to nebylo ještě upozorněno —, že trpíme také tím, že máme stále ještě tutéž měnu, jako v Německém Rakousku a Uhrách. Přemrštěná drahota, vyplývající z mimořádných tamních poměrů, přenáší se proto velmi snadně k nám. Podloudným způsobem se za vysoké ceny přenáší statky ze země, množí se u nás už tak nesmírné množství bankovek, peníze se dále znehodnocují a zboží se zdražuje. Tomu jest třeba okamžitě učiniti přítrž odlukou naší měny a osamostatnění jejím.

Zástupce peněžních kapitalistů. Mezi námi peněžními kapitalisty jsou rozmanití lidé. Jsou to právě tak držitelé cenných papírů, jako majitelé různých pohledávek a vkladů. Náležejí mezi nás nejen milionoví boháči, ale i drobní vkladatelé. Znehodnocení naší měny působilo na veškeren peněžní kapitál, ať malý nebo velký, stejně tísnivě. Kdo měl před válkou těžce uspořený vklad 100 korun a nehnul jím dosud, má dle jména stále 100 korun, ale hodnotně má mnohem méně, poněvadž těch dnešních 100 korun znamená mnohem méně práce a konsumu, nežli oněch předválečných 100 korun, kterých zahospodařil do spořitelny. Naši dlužníci nás mohou po právu kdykoli uspokojiti témito méně hodnotnými penězi bez ohledu na to, jakou měly hodnotu peníze v době zápůjčky. Tuto křivdu trvale odnesli už ti, kdo během války svůj vklad byli nuceni vybrati anebo zaplacení zápůjčky příjmouti. Jsou mezi námi mnozí, kteří dlouhou prací a úsporou získali si na stáří menší peněžní kapitál, z něhož žijí a jsou nyní vlastně na mizině. Ale nejinak tomu jest i s peněžními fondy, jichž jmenovitý úrok se nezměnil, ale při vysokých cenách znamená hodnotně tak málo, že fond nedostačuje ku plnění úkolů předválečných.

Bylo by tedy zajisté spravedlivě, aby se stát postaral o to, aby hodnota našich před válkou uspořených peněz zase se zdvihla a abychom měli tolik jako před válkou a to nejen jmenovitě, nýbrž i hodnotně. Ať už se bude jmenovati naše nová měna jakkoliv, ať to budou franky nebo sokoly, chceme mít prostě tolik sokolů nebo franků, kolik máme dnes korun. Neboť jinak by dolehla válečná